

ASOCIJACIJA POTROŠAČA SRBIJE

www.apos.org.rs apos@apos.org.rs
Zmaj Jovina 26, 21000 Novi Sad Telefon 021/447-488 mob. 063/442-748
PIB - 103746225 Žiro račun - 250-2060000675060-68 Eurobanka EFG

Novi Sad, 14. 09.2011
Br. 02/09/2011

Ministarstvu poljoprivrede, trgovine, šumarstva i vodoprivrede
IPA 2009 "Unapređenje zaštite potrošača u Republici Srbiji"
Predsednici Skupštine Srbije
Kancelariji Vlade Srbije za evropske integracije
Delegaciji Evropske komisije u Srbiji

ZAKON O ZAŠTITI POTROŠAČA SE NE PRIMENJUJE U CELINI

Zakon o zaštiti potrošača („Sl. Glasnik RS”, br. 73/2010) koji je donet u oktobru 2010.godine, a primenjuje se od 1.januara 2011.godine, predvideo je obavezu da se u roku od šest meseci od dana stupanja na snagu, donesu odgovarajuća podzakonska akta na osnovu ovlašćenja iz Zakona.

Nakon višemesečnog praćenja primene Zakona možemo konstatovati:

- **ZAKON O ZAŠTITI POTROŠAČA SE NE SPROVODI U CELINI**
- **EVROPSKI STANDARDI SE NE POŠTUJU I SAMO FORMALNO SE PRIMENJUJU ODREDBE ZAKONA KOJE SE ODOSE NA NEVLADINE ORGANIZACIJE POTROŠAČA, ČIME SE POTROŠAČI DOVODE U NERAVNOPRAVAN POLOŽAJ NA TRŽIŠTU I UGROŽAVAJU SE NJIHOVA EKONOMSKA PRAVA, A PRAVDA IM JE MANJE DOSTUPNA**

1. Ukazujemo da nisu doneta akta i formirana tela koja bitno utiču na mogućnosti sprovođenja Zakona:

- nova Strategija, jer se Zakon ne može sprovesti pozivanjem na staru
- godišnji operativni planovi na osnovu nove strategije
- formiranje Nacionalnog Saveta za zaštitu potrošača
- Nacionalni program zaštite ugroženih potrošača
- procedure koje omogućavaju ostvarivanje prava da se čuje glas potrošača u institucijama gde se donose odluke bitne za potrošače
- nije uspostavljena javna evidencija organizacija potrošača

2. Primeri formalne primene Zakona i nepoštovanja evropskih standarda koji se odnose na rad nevladinih organizacija potrošača:

- Pravilnik o evidenciji udruženja i saveza udruženja za zaštitu potrošača, (broj 011-00-49/2011-17) donet 11.maja 2011.godine, predvideo je ovlašćenja nadležnog ministra kojih nema u Zakonu, a nije obezbedio u dovoljnoj meri primenu evropskih standarda;

- Pravilnik pod sopstvenim kapacitetima organizacija ne podrazumeva (kao što je slučaj u Evropi) upravljačku strukturu, broj zaposlenih, njihove profesionalne reference (školska sprema, dodatna edukacija koju su prošli, broj realizovanih projekata i drugi merljivi kriterijumi). Umesto toga, Pravilnik daje prednost spoljnim saradnicima koji su ugovorno angažovani. Ovo rešenje iz Pravilnika daje diskreciono pravo ministru da poništi sve napore organizacija potrošača da formiraju sopstvene nezavisne kapacitete i sredstva koje Evropa (i drugi donatori) ulažu u razvoj kapaciteta nevladinih organizacija potrošača Srbije, a koja su nekoliko puta veća od onih koje izdvaja država Srbija. Takođe, daje pravo ministru da izjednači organizacije koje imaju sopstvene kapacitete, sa novoformiranim koje mogu sklopiti koliko hoće ugovora sa raznim spoljnim saradnicima. Upravo to se događa u praksi.
- Pravilnik daje pravo ministru da evidentira savez (što bi trebalo da bude jedinstvena krovna organizacija potrošača Srbije) samo ako ga čini najmanje 50 udruženja za zaštitu potrošača. Osim što nije u skladu sa Zakonom i evropskim standardima, ovo rešenje sprečava nevladine organizacije da počnu proces formiranja jedinstvene organizacije potrošača Srbije po evropskim standardima, kao i saveza za pojedine oblasti (usluge od opšteg ekonomskog interesa, finansijske usluge, itd.)
- U praksi su formalno sprovedene i preporuke Evropske komisije date u Izveštaju o napretku Srbije u evropskim integracijama u 2010. godini, da se rad regionalnih savetovališta prenese na nevladine organizacije. Naš Zakon o zaštiti potrošača (za razliku od hrvatskog) nije predvideo pravila ni obavezu organizacija potrošača da formiraju savetovališta, kao pravni subjekat. Neovisno od toga, ministarstvo na svom sajtu "proglašava" regionalna savetovališta, i to su samo one organizacije koje su za tu godinu dobile sredstva od ministarstva. Sve druge organizacije koje se bave savetovanjem i dobijaju sredstva za te aktivnosti, bilo od lokalne zajednice bilo od Evrope ili drugih donatora, su zanemarene i izostavljane. Tako ministarstvo posredno preuzima ovlašćenja organizacija potrošača i po svojim kriterijumima donosi "odluku" o regionalnim savetovalištim i dovodi potrošače i njihove organizacije u neravnotežan položaj. Problem predstavljaju i kriterijumi i uslovi ministarstva za dodelu sredstava za savetovanje. Naime od organizacija se traži da "usmeno kontaktiraju sa trgovcem", a da, pri tom, regionalna savetovališta ne funkcionišu po istim procedurama, a takodje ne postoji jedinstvena baza podataka. To otvara vrata za sukob interesa, koruptivne radnje i pojedinačne nagodbe organizacija sa pojedinim trgovcima, što sve zajedno znači da su potrošači različito savetovani i zaštićeni.
- Formalno se poštuju i evropski standardi o transparentnom finansiranju, tako što:
 - ne postoje transparentni kriterijumi ni prioriteta koje će država finansirati. Tako je u 2011. godini na konkursu polovina sredstava opredeljena za jedan region (?) bez ikakvog obrazloženja
 - putem tendera male vrednosti sredstva se dodeljuju samo nekim organizacijama
 - ne sufinansiraju se organizacije koje dobiju evropska sredstva
 - sredstva za 2011. godinu su podeljena bez objavljivanja javne evidencije organizacija potrošača
 - lokalne zajednice finansiraju organizacije potrošača po svojim kriterijumima

Predsednica Upravnog odbora

Edina Popov